

เอกสารการเรียนรู้

ภาษาอีสาน ที่ใช้บ่อย 100 คำ

www.wordyguru.com

14 สิงหาคม พ.ศ.2564

ตัวอย่าง ภาษาอีสาน ที่ใช้บ่อย

- 1. ก่องจ๋อง**
แปลว่า กริยา การกระทำที่ดูแล้วไม่เข้าท่า หรือว่ายังไม่ชำนาญ อาการที่หลังของ เต็กขด เรียก **ขดก่องจ๋อง** ถ้าหลังผู้ใหญ่ว่า **ขดโก่งโจ่ง ก่งจ๋ง** ก็ว่า.
คำอ่าน ก่อง - จ๋อง
- 2. กะซ่าง,กะตามซ่าง,กะสร้าง**
แปลว่า ก็ซ่าง,ไม่ใส่ใจ,ซ่างเถอะ
คำอ่าน กะ - ซ่าง , กะ - ตาม - ซ่าง , กะ - สร้าง
- 3. กะด้อกะเตี้ย**
แปลว่า อะไรจะขนาดนั้น,มากมาย , มากเกินไป, ออกหน้าออกตา
คำอ่าน กะ - ด้อ - กะ - เตี้ย
- 4. กะปอม,ซี้กะปอม,ซี้กะปอม**
แปลว่า กิ่งกำ
คำอ่าน กะ - ปอม
- 5. กะโป้**
แปลว่า กะลามะพร้าว
คำอ่าน กะ - โป้
- 6. กะเล็งเบ๊บบ,กะโลกกะล้าก**
แปลว่า เหม้,มั่วดีดกระโหลก,กะโหลกกะลา
คำอ่าน กะ - เล็ง - เบ๊บบ , กะ - โลก - กะ - ล้าก
- 7. กินข้าวงาย**
แปลว่า รับประทานอาหารมือเข้า
คำอ่าน กิน - ข้าว - งาย
- 8. กินข้าวแลง**
แปลว่า รับประทานอาหารมือเย็น หรือมือค้ำ
คำอ่าน กิน - ข้าว - แลง

9. **กินข้าวสวย**
แปลว่า รับประทานอาหารมื้อกลางวัน มือเที่ยง
คำอ่าน กิน - ข้าว - สวย
10. **กิม**
แปลว่า เป็นคำคำ เสียดสี ประมาณว่าโง่ ไม่เอาไหน
คำอ่าน กิม
11. **ชนคิงลูก**
แปลว่า อាកารกลัว,ชนลูกชั้น
คำอ่าน ชน - คิง - ลูก
12. **ขอบคุณหลายๆเด้อ**
แปลว่า ขอขอบคุณมากๆนะ
คำอ่าน ขอบ -คุณ - หลาย- หลาย - เด้อ
13. **ขาละ**
แปลว่า คนที่ชอบเที่ยวเตร่ไปเรื่อย ส่วนมากจะใช้กับวัยรุ่นหนุ่มสาวที่ชอบ
เตร็ดเตร่ เที่ยวเล่นสนุกสนาน
คำอ่าน ขา-ละ
14. **ข้าวต้มแตก**
แปลว่า เป็นขนมหวาน คล้ายกับข้าวต้มมัด แต่ต่างกันตรงที่ข้าวต้มแตกจะใช้
ข้าวเหนียวแช่น้ำค้างคืน ต้มผสมกับกล้วยสุกบด แล้วห่อด้วยใบตอง คำว่า แตก ใน
ภาษาอีสานจะหมายถึงการดำ, อดให้แน่น, ยัดเข้าไปในภาชนะ เช่น ปลาแตก, ข้าวต้ม
แตก เป็นต้น
คำอ่าน เข้า-ต้ม-แตก
15. **ซี้กะตุ๋,เขียดกะตุ๋,ซี้คั่นคาก,ซี้คั่นคาก**
แปลว่า คางคก
คำอ่าน ซี้ - กะ - ตุ๋ , เขียด - กะ - ตุ๋ , ซี้ - คั่น - คาก
16. **ซี้เกี่ยม**
แปลว่า จิ้งจก
คำอ่าน ซี้ - เกี่ยม
17. **ซี้โก๋**
แปลว่า จิ้งเหลน
คำอ่าน ซี้ - โก๋

18. **ชี้ไก่โป**
แปลว่า ชี้ไก่ก่อนใหญ่
คำอ่าน ชี้-ไก่-โป
19. **ชี้แขว**
แปลว่า ชี้ฟัน
คำอ่าน ชี้ - แขวง
20. **ชี้ค้ำ,ชี้คร้าน**
แปลว่า ชี้เกี้ยว
คำอ่าน ชี้ - ค้ำ
21. **ชี้ดื้อชี้มีน**
แปลว่า ชุกชน
คำอ่าน ชี้ - ดื้อ - ชี้ - มีน
22. **ชี้เด็ด**
แปลว่า ขยะแขยง,รังเกียจ ,ไม่ชอบ
คำอ่าน ชี้ - เด็ด
23. **ชี้ตัว**
แปลว่า ชี้โกหก โกหก พุดปด พุดเท็จ พุดโกหกหลอกลวง เรียก ตัวะ อย่างว่า
อย่ามาตัวะให้หล่มตกล่มดินทราย ตัวะให้กำดินทรายหวานลงในน้ำ เสิ็ดให้
เสียมหลงหล่มตกตมทั้งหล่ม ตัวะให้คาคลาดลัมกลางบ้านมีนชะเล (ผญา).
คำอ่าน ชี้ - ตัว
24. **ชี้โฝน,ชี้โฝ**
แปลว่า ฟุง,ท้อง
คำอ่าน ชี้ - โฝน
25. **ชี้ล่าย,ชี้ฮ้าย**
แปลว่า ชีเหร่,ดูไม่ดี ไม่น่าดู มีความหมายเดียวกับคำว่า ผู้ฮ้าย
คำอ่าน ชี้ - ล่าย
26. **ควย**
แปลว่า โยก,โยกเยก,โคลงเคลง
คำอ่าน ควย

27. **ควย (ควาย)**
แปลว่า ควาย
คำอ่าน ควย
28. **ควยตุ้**
แปลว่า ควายทุยเขาสั้น
คำอ่าน ควย - ตุ้
29. **ค๋อย, ข๋อย, ข้อย**
แปลว่า ตัวเราเอง
คำอ่าน ค๋อย
30. **ค๋อยฮักเจ้า, ข้อยฮักเจ้า**
แปลว่า ฉันรักเธอ
คำอ่าน ข้อย - ฮัก - เจ้า
31. **คัก**
แปลว่า สุดยอด , ดีที่สุด , ได้ตั้งใจ
ณัด แน่ ซัด การเห็นโดยไม่มีเคลือบแคลงสงสัย เรียก เห็นคัก
ถูกต้อง แน่นอน จริง เช่น เฮ็ดคักๆ เต๋อ คืดคักๆ เว้าคักๆ.
คำอ่าน คัก
32. **คักขนาด**
แปลว่า ดีมากๆ, เยี่ยมมากๆ, ดีสุดๆ, สุดยอด
คำอ่าน คัก - ขะ - ขนาด
33. **คักน้อ**
แปลว่า ดูดี แบบเว่ๆ, เหมือนขมว่าดีแบบประชดประชันนิดๆ
คำอ่าน คัก - น้อ
34. **คักอีหลี**
แปลว่า สะใจจริง
คำอ่าน คัก - อี - หลี
35. **คั้นแซ่ว**
แปลว่า หมั่นไส้, หงุดหงิดเนื่องจากทำอะไรไม่ได้อย่างที่คิด
คำอ่าน คั้น - แซ่ว

36. **คั่นจ้อง**
แปลว่า รม สิ่งที่ใช้ป้องกันแดดหรือฝน
คำอ่าน คั่น - จ้อง
37. **ค้ำคุณ**
แปลว่า ดี, เป็นมงคล, ศิริมงคล, เจริญก้าวหน้า
คำอ่าน ค้ำ-คุณ
38. **คำแพง**
แปลว่า ผู้ซึ่งเป็นที่รัก หรือ แก้วตาดวงใจของพ่อแม่
คำอ่าน คำ - แพง
39. **คิดฮอด, คืดฮอด**
แปลว่า คิดถึง
คำอ่าน คิด - ฮอด , คืด - ฮอด
40. **คืด**
แปลว่า คิด
คำอ่าน คืด
41. **เคี้ยว**
แปลว่า แรด, ร่าน, ดอกทอง , คนคึกคะนองเรียก คนเคี้ยว อย่างว่า ถ้าคั้นเคี้ยวสาม
ซาวว่าหนุ่ม (ภาพยนตร์) หญิงดอกทอง เรียก คนหีเคี้ยว อย่างว่า โตบข้างว่าไม้บ
เหนียว โตหีเคี้ยวว่ากรรมก่อนก็ (ภาษาใต้).
คำอ่าน เคี้ยว
42. **แคดแลด**
แปลว่า โผล่ออกมา , แพมออกมา , ส่วนเกินที่ยื่นออกมา
คำอ่าน แคด - แลด
43. **ไคแน**
แปลว่า พอจะดีหน่อย, ค่อยยังชั่ว
แคนไคแน ก็เรียก
คำอ่าน ไค-แน
44. **งามโพดงามเหลือ งามแท้งามว่า**
แปลว่า สวยจริงสวยจัง สุดจะพรรณา
คำอ่าน งาม-โพด-งาม-เหลือ - งาม-แท้-งาม-ว่า

45. **จอบเบิ่ง**
แปลว่า แอบดู
คำอ่าน จอบ - เบิ่ง
46. **จ๊ก (ไม่รู้)**
แปลว่า ไม่รู้จัก
คำอ่าน จ๊ก
47. **จ๊กเทื่อ**
แปลว่า สักครั้ง
คำอ่าน จ๊ก - เทื่อ
48. **จ๊กว่าหยั่งเป็นหยั่ง**
แปลว่า ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร
คำอ่าน จ๊ก - ว่า - หยั่ง - เป็น - หยั่ง
49. **จ๊กแหล่ว**
แปลว่า ไม่รู้สิ
คำอ่าน จ๊ก - แหล่ว
50. **จั้น**
แปลว่า และ
คำอ่าน จั้น
51. **ซัง**
แปลว่า เกลียด
คำอ่าน ซัง
52. **ซื่อๆ**
แปลว่า เจยๆ
คำอ่าน ซื่อ - ซื่อ
53. **ซุ่มมือ**
แปลว่า ทุกวัน
คำอ่าน ซู - มือ
54. **ดาก**
แปลว่า ก้น , ตูด , ส่วนท้าย
ปลายลำไ้ใหญ่ที่ทวารหนัก เรียก **ดาก** อย่างว่า ซ่าเพิ่นซ่าดี ซ่าโตซ่าหีดิดดาก

- (ภาษาิต) ดินเหนียวสีแดงเรื่อๆ หรือสีเหลืองอ่อน เรียก **ดินดาก**.
คำอ่าน ดาก
55. **ดึก**
แปลว่า ดึก, มีดคำ
เด็ก ก็เรียก
คำอ่าน ดึก
56. **ตลาด**
แปลว่า ตลาด (เหมือนกับภาษากลาง)
คำอ่าน ตะ - หลาด
57. **ตารัก ตาแพง**
แปลว่า น่ารัก น่าเอ็นดู
คำอ่าน ตา - รัก ตา - แพง
58. **ตำบักหุ่ง**
แปลว่า ส้มตำ
คำอ่าน ตา-บัก-หุ่ง
59. **ตำอิด,ตำก้อ**
แปลว่า แต่ก่อน , ตอนแรก , เริ่มต้น , แต่ไหนแต่ไร,นานมาแล้ว
คำอ่าน ตา - อิด , ตา - ก้อ
60. **ตื่น**
แปลว่า 1.)ตกใจ 2.)ฟื้นจากหลับ เรียก ตื่น อย่างว่า ให้ตื่นแต่เด็ก ให้เคิกแต่หนุ่ม
ให้ตื่นเด็กคือกา ให้หากินคือไก่ ตื่นแต่เช้ากินข้าวกับปลา ตื่นสวยกินขวยซี่ไก่โป
(ภาษาิต).
คำอ่าน ตื่น
61. **ถึก**
แปลว่า ฤก
คำอ่าน ถึก
62. **บ่หัวซา**
แปลว่า ไม่ถือสา, ไม่ใส่ใจ
คำอ่าน บ่ - หัว - ซา

63. **บั๊ก**
แปลว่า คำเรียกชายที่เสมอกันหรือต่ำกว่า
คำอ่าน บัก
64. **บั๊กเขียบ**
แปลว่า น้อยหน้า (ผลไม้)
คำอ่าน บัก-เขียบ
65. **บั๊กนัด**
แปลว่า สับปะรด
คำอ่าน บัก - นัด
66. **บั๊กมี**
แปลว่า ขนุน
คำอ่าน บัก - มี
67. **บั๊กสีดา**
แปลว่า ฝรั่ง (ผลไม้)
คำอ่าน บัก-สี-ดา
68. **บ้าน**
แปลว่า หมู่บ้าน ชุมชนที่อยู่รวมกันหลายครัวเรือน
คำอ่าน บ้าน
69. **บุญผลา**
แปลว่า บุญเพสันนิวาส, พรหมลิขิต
คำอ่าน บุญ - ผลา
70. **เบ็ด , เบ็ด , เหม็ด**
แปลว่า หมด
คำอ่าน เบ็ด
71. **ไปเฮ็ดเวียก**
แปลว่า ไปทำงาน
คำอ่าน ไป-เฮ็ด-เวียก
72. **ผู้ฮ้าย**
แปลว่า ชี้เหร่, ไม่สวย, ไม่หล่อ, หน้าตาไม่ดี
คำอ่าน ผู้-ฮ้าย

73. **ไผ**
แปลว่า ใคร
คำอ่าน ไผ
74. **พอกะเทิน**
แปลว่า ไม่มากไม่น้อย ครึ่งๆกลางๆ
คำอ่าน พอ - กะ - เทิน
75. **พ้อว้อแพ้ว**
แปลว่า ลักษณะอาการลึบๆล่อๆ ผลุบ ๆ โผล่ ๆ เตียวก็อยู่ตรงนั้น เตียวก็โผล่มาตรง
งนี้
คำอ่าน พ้อ - ว้อ - แพ้ว - แว้ว
76. **เพิ่น**
แปลว่า คนอื่น, เขา (คนที่กำลังถูกพูดถึง)
คำอ่าน เพิ่น
77. **มัก**
แปลว่า รัก,ชอบ
คำอ่าน มัก
78. **มักหลาย**
แปลว่า ชอบมาก
คำอ่าน มัก - หลาย
79. **มืออื่น**
แปลว่า พรุ่งนี้
คำอ่าน มือ - อื่น
80. **เมิดคำสิเว้า**
แปลว่า ไม่มีอะไรจะพูด/พูดไม่ออก
คำอ่าน เมิด-คำ-สิ-เว้า
81. **เมือบ้าน**
แปลว่า กลับบ้าน
คำอ่าน เมือ-บ้าน
82. **ย่าง**
แปลว่า เดิน
คำอ่าน ย่าง

83. **เลาะ**
แปลว่า 1. แวะรายทาง, เตรีอเตรไปเรื่อย 2. เลียบไปตามชายฝั่ง
คำอ่าน เลาะ
84. **แลน**
แปลว่า ริ่ง
คำอ่าน แลน
85. **สวอย**
แปลว่า หมดเรียวแรง สิ้นกำลัง
คำอ่าน สะ-หวอย
86. **สะออน**
แปลว่า เป็นภาษาพูด (ควมเว้า) ของชาวอีสาน มีความหมายว่า ชอบใจ, พอใจ, ดิดใจ, ปลื้ม, นำชมเชย
คำอ่าน สะ-ออน
87. **สายแนน**
แปลว่า คู่ครองที่เคยอยู่กินกันมาหลายภพหลายชาติ, บุพเพสันนิวาส, เนื้อคู่ กกแนน ก็เรียก
คำอ่าน สาย-แนน
88. **สำมะแจ้**
แปลว่า ลักษณะการพูดมากและไม่เป็นความจริง
คำอ่าน สำ-มะ-แจ้, สำ-มะ-แจ๊ะ
89. **สิบสีฮ้าง ชาวสีฮ้าง**
แปลว่า อะไรจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม
คำอ่าน สิบ - สี - ฮ้าง ชาว - สี - ฮ้าง
90. **สี่**
แปลว่า (กริยา) การร่วมประเวณี การมีเพศสัมพันธ์ (นาม) จำนวนสามบวกหนึ่ง เรียก สี่ เรียกชื่อเดือนทางจันทรคติว่า เดือน ๔ ตกในระหว่างเดือนมีนาคม.
คำอ่าน สี่
91. **สุน**
แปลว่า โกรธ
คำอ่าน สุน

92. **หนนวย**
แปลว่า รำคาญ, ไม่สบายใจ, หงุดหงิด, กังวลใจ
คำอ่าน หน-นวย
93. **หมาน**
แปลว่า โชคดี, รวย ได้มาก
คำอ่าน หมาน
94. **หลูโตน**
แปลว่า (กริยา) สงสาร รู้สึกเห็นใจในความเดือดร้อนหรือความทุกข์ของผู้อื่น, รู้สึก
ห่วงใยด้วยความเมตตากรุณา, เช่น เห็นเด็ก ๆ อดอยากก็รู้สึกสงสาร เห็นเขา
ประสบอัคคีภัยแล้วสงสาร.
คำอ่าน หลู - โตน
95. **ห้วชา**
แปลว่า สนใจ, ใส่ใจ
คำอ่าน ห้ว-ชา
96. **อ้าย**
แปลว่า พี่ชาย
คำอ่าน อ้าย
97. **อีหลี**
แปลว่า จริงๆ
คำอ่าน อี - หลี
98. **โอันโต้น**
แปลว่า ลักษณะของสิ่งที่ห้อยลงมา, โด่งแดง
คำอ่าน โอัน-โต้น
99. **ฮ่าง**
แปลว่า พัง ขำรูด เสียหาย
คำอ่าน ฮ่าง

100. **อี**

แปลว่า เรื่องมาก , ต่ำหนิ , ช่างเลือกมาก, ไม่ถูกใจ, ไม่พอใจ, ไม่ชอบ
คำอ่าน อี